

Høgskulen
på Vestlandet

HVL sitt ansvar ved forskning på og med mennesker

Når Sikt sin rolle og ansvar misforstås

Anne-Mette Somby, Fagansvarlig for forskningsetikk

Nettside: Hvl.no/forskningsetikk

FORSKNINGSETIKK

Ut mot «jussifisering» av etikken: — Gi forskere mer tillit

Forskerne Tore Wig og Tone Liodden mener personvernet har fått for stort fokus i forskningen. De byr opp til debatt.

DEBATT • ANNE-METTE SOMBY

Hindrer personvern viktig forskning?

— Vi ser at det er en utfordring at ansatte, studenter og samarbeidsparter ser på Sikt som en godkjenninginstans for datainnsamling til studentoppgaver og forskningsprosjekter.

DEBATT • KVALHEIM OG MYHREN

Godt personvern gir forskningen tillit

— Sikt (tidligere NSD) er ikke en etisk instans, og heller ikke en instans som kan godkjenne, eller velge å ikke godkjenne et prosjekt.

DEBATT • ROGER MARKGRAF-BYE

Personvern har ikke hindret forskning ved UiO

Påstanden om at forskning ved Universitetet i Oslo stanses på grunn av personvern er noe jeg som personvernombud ikke kjenner meg igjen i.

Forskningsetikkloven

- Forskerens aktsomhetsplikt (§4):

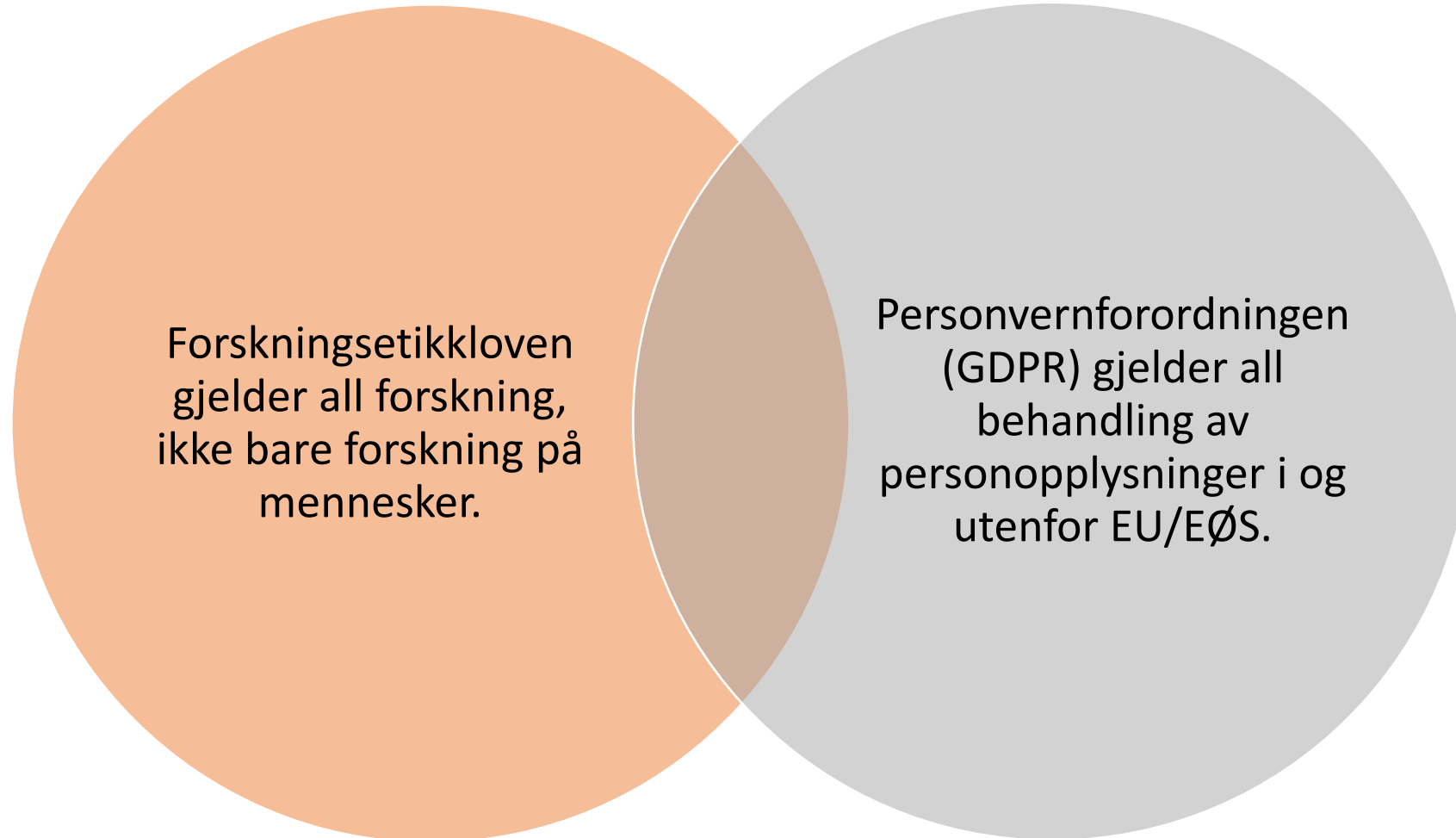
Forskere skal opptre med aktsomhet for å sikre at all forskning skjer i henhold til anerkjente forskningsetiske normer. Dette gjelder også under forberedelser til forskning, rapportering av forskning og andre forskningsrelaterte aktiviteter

- Forskningsinstitusjoner skal sikre at forskningen ved institusjonen skjer i henhold til anerkjente forskningsetiske normer. Institusjonen har ansvaret for:

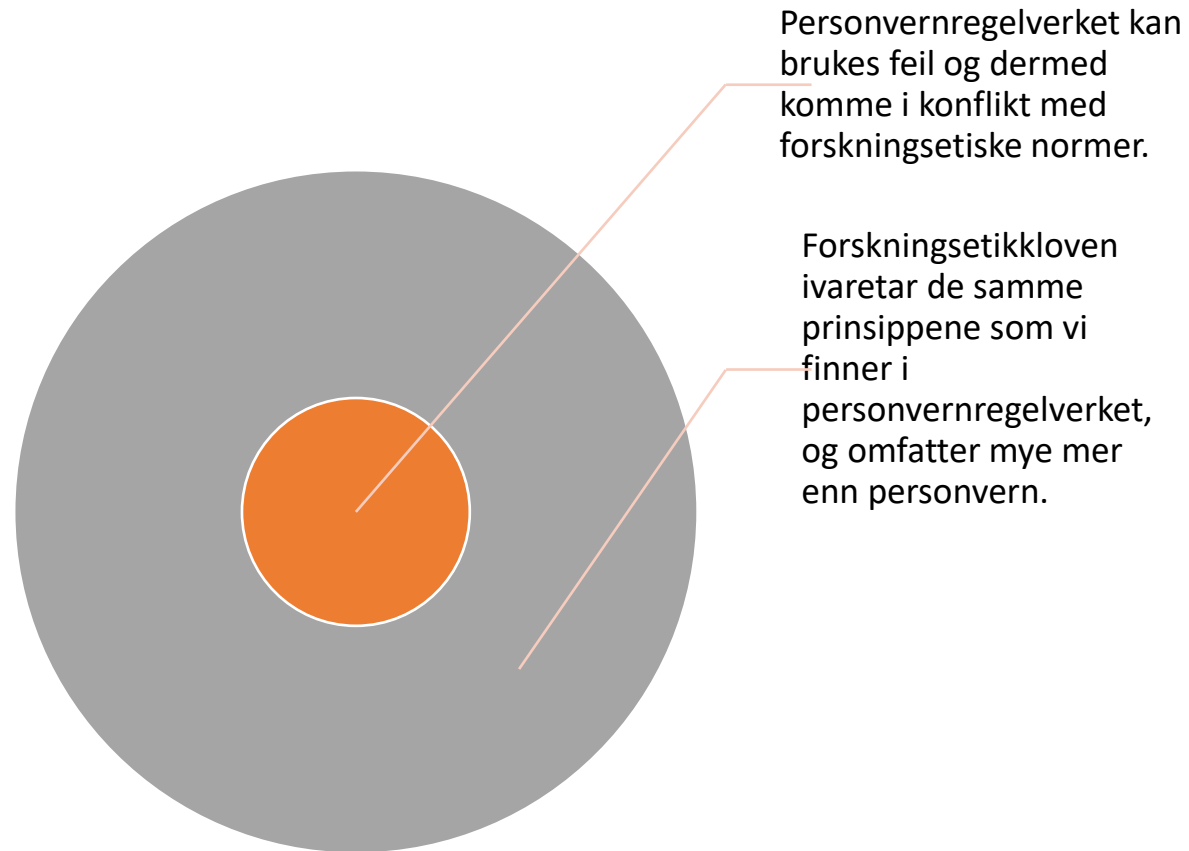
a) nødvendig opplæring av kandidater og ansatte i anerkjente forskningsetiske normer og

b) at alle som utfører eller deltar i forskningen, er kjent med anerkjente forskningsetiske normer

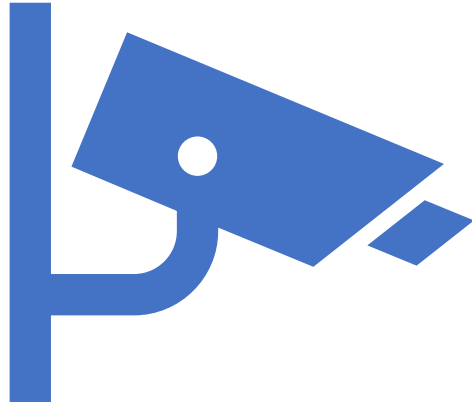
Forskningsetikk og personvern

Forskningsetikk og personvern

SIKT (NSD) sin rolle og ansvar misforstås

Studenter, forskere og ledere tror Sikt sin vurdering gjelder hele prosjektet, inkludert forskningsetikk og informasjonssikkerhet.

Veldig få leser tilbakemeldingen/vurderingen fra Sikt.

Konsekvenser:

- Brudd på retningslinjer for håndtering av personopplysninger (8 av 10 saker).
- Bruk av databehandlere uten avtale.
- Manglende avtale om felles behandlingsansvar.
- Brudd på lover og retningslinjer for forskningsetikk.

Nye systemer ved HVL

- Automatiserte løsninger som skal sikre at personopplysninger behandles på et sikkert område (API mot meldeskjema i Sikt).
- Automatiserte løsninger som «screeener» for prosjekter med sårbare grupper (API mot meldeskjema i Sikt).
- Forbedret internkontroll av pågående prosjekter (bruk av automatiske og manuelle prosesser).
- Interne kurs for veiledere og undervisere.

Er en del av pilotprosjektet HVL SJEKKE

HVL SJEKKE pilotprosjekt

- **Målsetting for HVL SJEKKE**
  - Effektivisere arbeidsprosessene for alle målgrupper.
  - Etterlevelse av lover og retningslinjer for personvern, forskningsetikk og datahåndtering.
  - Opplæring og læringsutbytte .

- **Hva består prosjektet av**
  - System for internkontroll for ledelsen.
  - Rådgiving og oppfølging av prosjekter som meldes inn.
  - Automatiserte prosesser.

Metodikk for pilotprosjektet HVL SJEKKE

- Inngående kunnskap om brukernes behov.
- Teknisk, organisatorisk og juridisk kompetanse.
- En kort og god prosjektplan som gir støtte fra ledelse.
- En liten prosjektgruppe med spesialkompetanse på sine områder.
- Samarbeid på tvers i sektoren og EU.

Forskningsetiske komiteer ved fakultetene

Bakgrunnen for forskningsetiske komiteer ved HVL (2019).

1. Behov for å **dokumentere** forskningsetisk godkjenning ved publisering.
2. Behov for en forskningsetisk forhåndsvurdering for prosjekter som falt utenfor REK sitt mandat.

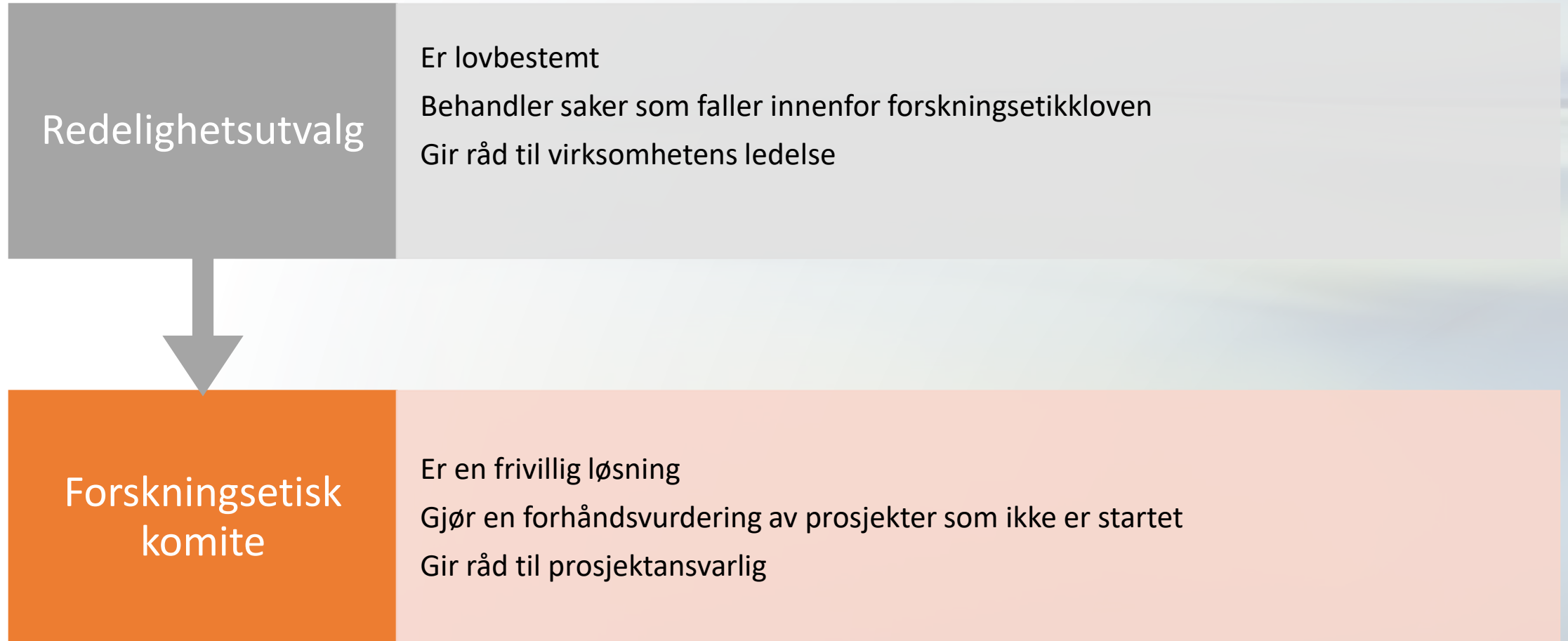
Flere godkjenner forskningen selv

Magasinet Forskningsetikk

Tekst: Elin Fugelsnes Publisert: 11.10.2022

De siste årene har flere institusjoner opprettet egne komiteer for forhåndsgodkjenning av forskning. – Det er rart at det ikke er enda mer utbredt, sier Erik Øiolf Sørensen ved NHH.

Redelighetsutvalget har et annet mandat

Hva skal komiteen ta stilling til?

- Om prosjektet kan gjennomføres i tråd med forskningsetiske normer på sitt fagområde.
- Gi råd til prosjektleder om alternative framgangsmåter .
- Dekan kan stoppe et prosjekt som er uforsvarlig eller ulovlig

Vurdering og dokumentasjon av personvern gjennomføres av SIKT eller annen intern løsning), og inngår som en del av vurderingen.

Organisering og saksbehandling

- Komiteene består av sekretær, leder og vitenskapelig ansatte medlemmer.
  - Mandat og rutiner oppdateres fortløpende.
  - Habilitetsavklaringer er viktig.
  - Det er behov for kompetanseutvikling og opplæring.
  - Prosjekter kan utredes av en intern eller ekstern sakkyndig.
  - Sakene protokollføres.
-
- Komiteen fatter vedtak i saken.
  - Det er frivillig.

Erfaringer og videre arbeid

- Det er behandlet ca. 15 saker (2019).
- Dialog i vurdering og tilbakemelding på søknader.
- EU finansierte prosjekter er godt representert.

- Videre arbeid:
  - To nye komiteer i 2023.
  - Det er behov for opplæring
  - Behov for å differensiere vurderingspraksis mellom ulike typer prosjekter.
  - Samordnes med HVL SJEKKE

Forskerutdanningen og forskningsetikk

- De samme retningslinjene og systemene gjelder for og brukes i forskerutdanningen.
- Forskerutdanningen har egne nettsider og retningslinjer.

Vi arbeider videre med å:

- Kvalitetssikre innhold i utdanningene.
- Styrke veilederkompetansen.
- Bygge en god forskningskultur.